www.edcbmj.ir e-ISSN: 2345-5284

Education Strategies in Medical Sciences (ESMS)

Journal homepage: www.edcbmj.ir/en e-ISSN: 2345-5284

Baqiyatallah University of Medical Sciences

Obstacles and Challenges for the Implementation of Internship in Bachelor of Psychology

Zahra babadi akashe [1], Ahmad Reza Nasr Esfahani [2,*], Mohammad Reza Nili Ahmadabad[3], Seyed Mohammad Sadegh tabatabaei [4]

[1] *Department of Educational Sciences, Payame noor University, Tehran, Iran*
[2] *Faculty of education & psychology, department of education, university of isfahan*
[3] *Faculty of education & psychology, department of education, university of isfahan*
[4] *Department of law, Isfahan University, Isfahan, Iran*

**Corresponding author: Ahmad Reza Nasr Esfahani,, Professor Department of educational science, Isfahan University.*
Email: arnasr@edu.ui.ac.ir

Article Info

Keywords: *Internship, Barriers and challenges, Psychology*

Abstract

Introduction: Internship is an important approach in connecting the theoretical world of the university and the practical world of students to complete their knowledge and skills. The purpose of the research was to investigate the obstacles and challenges for the implementation of internship in psychology undergraduate course.

Methods: This study adopted a mixed approach. In the qualitative section, interviews were conducted with 28 experts, faculty members, psychologists and graduate students who were selected using a purposive random sampling method. The statistical population of the quantitative section of this study was 5th-8th grade students in 2017-2018 and graduates of 2014-2017 in psychology, 150 of them were selected by stratified random sampling method. The data were collected through semi-structured interviews and researcher-made questionnaires. Content validity was used to determine the validity of the interview and the questionnaire, and to determine the reliability of the questionnaire, Cronbach's alpha coefficient was used.

Results: The results of a quantitative part of the research showed that the most important obstacle in the successful implementation of internship is the lack of attention of academic authorities to the practical lessons and the lack of cooperation between universities and non-academic centers for conducting internships. Participants in the interview also emphasized on the lack of seriousness of internship and inconsistency between the university and society as the most important barrier.

Conclusions: Identifying the barriers and challenges of implementing internships can help design and develop appropriate programs, solve the problems, and ultimately lead to better student achievement in professional capacities.

Copyright © 2020, Education Strategies in Medical Sciences (ESMS). This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

مجله راهبردهای آموزش در علوم پزشکی
دوره ۱۵، شماره ۶، ۱۴۰۱
صفحات: ۵۴۶-۵۵۵

موانع و چالش‌های اجرای کارورزی در دوره کارشناسی رشته روانشناسی

زهرابابادی عکاشه[۱]، احمدرضا نصر اصفهانی[۲]*، محمدرضا نیلی احمدآبادی[۳]، سیدمحمد صادق طباطبایی[۴]

[۱] گروه علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران
[۲] گروه علوم تربیتی، دانشگاه اصفهان، ایران
[۳] گروه علوم تربیتی، دانشگاه اصفهان، ایران
[۴] گروه حقوق، دانشگاه اصفهان، ایران

*نویسنده مسوول: احمد رضا نصر اصفهانی، استاد گروه علوم تربیتی، دانشگاه اصفهان.
ایمیل: arnasr@edu.ui.ac.ir

چکیده

مقدمه: کارورزی رویکردی مهم در اتصال بین دنیای تئوریک دانشگاه و دنیای عملی دانشجویان است تا دانش و مهارت خود را تکمیل کنند. هدف پژوهش، بررسی موانع و چالش‌های اجرای کارورزی رشته روانشناسی در مقطع کارشناسی می‌باشد.

روش‌ها: این پژوهش از نوع ترکیبی است. در بخش کیفی با ۲۸ نفر از متخصصان، اعضای هیات علمی دانشگاه اصفهان، شاغلین حوزه حقوق و دانشجویان تحصیلات تکمیلی که به شیوه تصادفی هدفمند انتخاب شدند، مصاحبه شد. جامعه آماری بخش کمی دانشجویان ترم ۵ تا ۸ سال تحصیلی ۱۳۹۷-۱۳۹۶ و دانش‌آموختگان سال‌های ۱۳۹۶-۱۳۹۳ رشته روانشناسی بودند که به روش تصادفی طبقه‌ای متناسب با حجم، تعداد ۱۵۰ نفر انتخاب شدند. داده‌های پژوهش از طریق مصاحبه نیمه ساختاریافته و پرسشنامه محقق ساخته جمع‌آوری شد. برای تعیین روایی مصاحبه و پرسشنامه از روایی محتوایی و برای برآورد پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج بخش کمی پژوهش نشان داد مهمترین مانع در اجرای موفق کارورزی، کم توجهی مسؤولان دانشگاهی نسبت به جایگاه دروس عملی و ضعف همکاری بین دانشگاه و مراکز غیر دانشگاهی برای انجام کارورزی می‌باشد. شرکت‌کنندگان در مصاحبه نیز بر جدی نگرفتن درس کارورزی و ناهماهنگی بین دانشگاه و جامعه به عنوان مهمترین مانع تأکید داشتند.

نتیجه‌گیری: شناسایی موانع و چالش‌های اجرای کارورزی می‌تواند در طراحی و تدوین برنامه‌های مناسب و حل مشکلات کمک کند و در نهایت به دستیابی بهتر دانشجویان به توانمندی‌های حرفه‌ای منجر شود.

واژگان کلیدی: کارورزی، موانع و چالش‌ها، روانشناسی

مقدمه

در دوران ناآرامی و آشفتگی اجتماعی – سیاسی که چشم انداز اقتصادی جهان به طور مداوم در حال تغییر است و توانایی و آمادگی دانش‌آموختگان برای استخدام اهمیت زیادی دارد، دانشگاه‌ها برای رفع مشکل آمادگی شغلی به درونی کردن عناصر مربوط به رشد مهارت‌ها در برنامه درسی فراخوانده شده‌اند [۱]. Biggs ادعا می‌کند به منظور رشد مهارت‌های حرفه‌ای در دانشجویان و ایجاد دانش کاربردی ضروری است دانشجویان دانش اخباری، دانش رویه‌ای (مهارت کاربرد دانش) و دانش موقعیتی (آگاهی از شرایط مناسب برای کاربرد نتیجه) را کسب کنند. او بیان کرده است که از گذشته دانشگاه‌ها بیشتر دانش اخباری و تا حدی دانش رویه‌ای را تدریس می‌کردند، اما ضروریست دانشجویان دانش موقعیتی را برای تحقق کامل دانش کاربردی بعد از فارغ‌التحصیلی ارتقا دهند [۲]. آموزش از راه انجام کار عملی و کسب تجربه همواره در همه مـشاغل و حـرفه‌ها دارای ارزش و اهمیت بوده است. کارورزی یا موقعیت‌های یادگیری تجربی روش معروف دانشگاه‌ها برای ارائه دانشجویان آماده به کار است. از گذشته کارورزی نقش خاصی در آموزش مددکاران اجتماعی، پرستاران، پزشکان، روانشناسان و سایر حرفه‌ها داشته، اما امروزه یک اقدام نسبتا جدید برای اکثر رشته‌های علوم‌انسانی است. کارورزی نه تنها ارائه دهنده ارزش اقتصادی برای استخدام و دسترسی به تجارب شغلی، بلکه در کنار رشد شغلی، تحصیلی و شخصی بدست آمده، دارای ارزش آموزشی نیز است[۳]. علاوه بر این که کارورزی به دانشجویان فرصت تمرین مهارت‌ها را می‌دهد، امکان کشف فرصت‌های شغلی و ترجیحات خود بر اساس درک واقعی از شغل را نیز فراهم می‌کند [۴]. نتایج تحقیقات، حاکی از تاثیر تجربه میدانی در رشد مهارت‌های علمی، انتظارات واقع‌بینانه از وظایف شغلی، فرصت برقراری ارتباط و انتقال از دانشگاه به زندگی کاری [۵] و مدیریت زمان، مهارت ارتباطی و خویشتنداری است [۶]. مزیت‌های کارورزی برای دانشجویان را می‌توان در شکل‌گیری مهارت‌های شخصی از قبیل خود اجرایی، نفوذ، بهره وری و پشتکار، بین فردی مانند کار گروهی، ارتباط اثر بخش و رهبری، تحصیلی، استخدام و فعالیت شهروندی طبقه بندی نمود[۷]. علاوه بر این، کارورزی به علایق کاری و توانایی آنها شکل می‌دهد و مفهوم وسیع تری از توان پاسخگویی شغلی ایجاد می‌کند [۸]. در هر حال کارورزی روشی برای آمادگی دانشجویان کارشناسی جهت انتقال به دنیای کار به صورت اثربخش‌تر است. اگر چه تحقیقات نشان داده است که کارورزی برای دانشجویان، کارفرمایان و دانشگاه‌ها ارزشمند است، اما بدون مشکل نیست و ممکن است تمام فواید آموزشی آن تحقق نیابد [۹]. Cho & Park در تحقیقی با عنوان "تجزیه و تحلیل مقدماتی عوامل موثر بر رضایت از برنامه‌های عملی در کره جنوبی" تاثیر عوامل مهمی مانند برنامه درسی، مدت و زمان عمل، نسبت تمرین در محل، روش تدریس، آمادگی و نگرش پرسنل را بررسی کرده‌اند. نتایج این بررسی نشان می‌دهد که برنامه درسی و آمادگی مسئولین کارورزی تاثیر بسیاری بر میزان رضایت شرکت‌کنندگان در کارورزی داشته است [۱۰]. مکانیسم‌های نظارتی خوب، ایجاد جو همکاری و ارائه تکالیف چالش برانگیز عوامل مثبتی در رشد حرفه‌ای دانشجویان است [۱۱]. علی‌رغم صحبت از اهمیت کارورزی در محیط‌های آکادمی، متأسفانه تلاش جدی در این زمینه کمتر انجام گرفته است و استادان کاردیده و باتجربه در این حیطه دیده نمی‌شود. اعضای هیات علمی ناظر اغلب به این درس اهمیت نمی‌دهند و شاید مهمتر از آن استادان مجری کارورزی آموزش‌های لازم در خصوص یادگیری تجربی و نظارت برکارورزی دریافت نکرده‌اند [۱۲]. ضعف برنامه‌ریزی منسجم [۱۳]، نبود شرح وظایف مشخص برای دانشجویان و مربیان کارورزی، ناهماهنگی بین مطالب ارائه شده و کاربرد آن در محیط عملی از جمله مشکلاتی است که در دانشگاه‌ها دیده می‌شود [۱۴]. به عقیده Williams یکی از دشواری‌های بزرگ برنامه کارورزی، شکست استاد راهنما در بحث با موسسات همکار درباره اهداف دانشگاهی برنامه کارورز است[۱۵]. هزینه‌های آموزش تجربی و فقدان تخصص اعضای هیآت علمی از موانع بازنگری برنامه درسی کارورزی است [۱۶]. مسایل مدیریتی و اداری از دیگر عوامل بازدارنده موفقیت کارورزی است؛ مسائلی چون آموزش نامناسب دانشجویان در دانشگاه، پرداخت کم، حمایت کم صنعت، فقدان مشاوره در طول کارورزی و نبود انگیزه [۱۷]، کمبود امکانات آموزشی و رفاهی، عدم همکاری و ارتباط نامناسب در محل کارورزی با دانشجویان است [۱۸]. همچنین نتایج تحقیق حجازی [۱۹] نشان می‌دهد که موانع مدیریتی و ساختاری، مالی،

انسانی، ارتباطی، برنامه‌ای و رویکردهای نظری درس کارورزی، نظارت و ارزشیابی برنامه از کاربست موفق برنامهٔ کارورزی جلوگیری می‌کند. عواملی از قبیل دسترسی کم دانشجویان به مربی، نارضایتی دانشجویان از مطلوب نبودن کارورزی به دلیل عدم مدیریت صحیح کارورزی و سردرگم بودن آنها، سپرده شدن کارهای تکراری و بی اهمیت به آنان و عدم وجود یک سیستم ارزشیابی صحیح، به کیفیت برنامه کارورزی آسیب می‌رساند [۲۰]. بخشی از موانع و مشکلات اجرای کارورزی اثربخش را باید در کارورز جستجو کرد. برخی از تحقیقات درباره مسائل مربوط به کارورزی نشان می‌دهد که مدیریت زمان، درک رفتارهای اداره، اخلاق و آداب معاشرت در دانشجویان در ضعیف است. دانشجویان در برخی سازمان‌ها با فقدان یا نقص در تسهیلات، تجهیزات و نرم افزارهای مناسب برای فعالیت خود روبرو هستند [۲۱]. نتایج تحقیق قنبری، نیکخواه و نیکبخت [۲۲] با عنوان آسیب‌شناسی کارورزی نشان می‌دهد که معلمان راهنما و کارورزان در دانشگاه فرهنگیان از میان مؤلفه‌های؛ اهداف، فعالیت‌های یادگیری، زمان، فضای آموزشی و ارزشیابی؛ مدرسان و مؤلفه زمان؛ فعالیت‌های یادگیری، ارزشیابی و زمان را نامطلوب می‌دانند. وجود مشکلات در کارورزی مانع از دستیابی کامل به هدف توانمندسازی حرفه‌ای دانشجویان و کارآیی آنها در مسئولیت‌های شغلی شده است. اگر چه در پاره‌ای از تحقیقات به مواردی از موانع و چالش‌ها در اجرای کارورزی اشاره شده است، اما پژوهش‌ها، به ویژه موارد مربوط به داخل کشور جامع و گسترده نیست، لذا هدف این پژوهش بررسی موانع و چالش‌های درس کارورزی رشته روانشناسی در دانشگاه‌های داخل می‌باشد و از این‌رو در صدد پاسخ به دو سؤال زیر است:

۱. موانع و چالش‌های اجرای برنامه درسی کارورزی از دیدگاه اعضای هیأت علمی، متخصصین، شاغلین حوزه روانشناسی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی کدام است؟

۲. موانع و چالش‌های اجرای برنامه درسی کارورزی از دیدگاه دانشجویان و دانش‌آموختگان کارشناسی رشته روانشناسی کدام است؟

روش‌ها

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و شیوه گردآوری داده‌ها از نوع تحقیقات توصیفی – تحلیلی بوده و برای جمع آوری اطلاعات از دو روش کمی و کیفی [۲۳] استفاده شده است. در روش کیفی به جمع‌آوری دیدگاه اعضای هیأت علمی، متخصصین، شاغلین حوزه روانشناسی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی درباره موانع و چالش‌های کارورزی و در روش کمی به بررسی دیدگاه دانشجویان سال سوم و چهارم تحصیلی و دانش‌آموختگان سال‌های ۱۳۹۳-۱۳۹۶ دانشگاه اصفهان پرداخته شده است. جامعه آماری این پژوهش در بخش کیفی، اعضای هیأت علمی رشته روانشناسی دانشگاه اصفهان، متخصصان حوزه کارورزی دارای تجربه و سابقه اجرایی در زمینه کارورزی و مدیریت دفتر ارتباط دانشگاه با جامعه، شاغلین حوزه روانشناسی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی بوده‌اند. در مجموع با ۲۸ نفر مصاحبه شد. روش نمونه‌گیری در بخش کیفی هدفمند بوده و برای گردآوری اطلاعات از مصاحبه نیمه ساختارمند استفاده شده است. فرم مصاحبه بر اساس پیشینه موضوع به دست آمد و سپس با نظر چند متخصص برنامه‌درسی و کارورزی اصلاح و تایید شده است(اعتبار محتوا). در بخش کمی برای انتخاب دانشجویان و دانش‌آموختگان دانشگاه اصفهان از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای متناسب با حجم استفاده شده است. بدین صورت که مجموع جامعه آماری شامل سه گروه دانشجویان سال سوم، چهارم و دانش‌آموختگان محاسبه گردید و متناسب با حجم نمونه از هر یک از سه طبقه انتخاب شده است. برای برآورد حجم نمونه از فرمول حجم نمونه کوکران استفاده گردید و تعداد ۱۵۰ نفر انتخاب شده‌اند. بر اساس ویژگی‌های جمعیت‌شناختی ۸۰/۹ درصد از پاسخ‌دهندگان زن و ۱۹/۱ درصد مرد؛ از لحاظ وضعیت تحصیلی ۶۴ درصد دانش‌آموخته، ۱۴ درصد دانشجوی سال سوم و ۲۲ درصد سال چهارم؛ ۴۸/۹ درصد از پاسخ دهندگان دارای تجربه کارورزی و ۳۱/۹ درصد شاغل بودند. برای جمع‌آوری اطلاعات از دانشجویان و دانش‌آموختگان دانشگاه اصفهان از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است. به منظور تعیین روایی پرسشنامه پنج نفر از اعضای هیأت علمی دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی در مورد آن اظهارنظر و تأیید کرده‌اند. برای برآورد پایایی و همبستگی درونی سؤالات پرسشنامه از آلفای کرونباخ استفاده شد. پس از اجرای آزمایشی پرسشنامه بین ۳۰ نفر از افراد نمونه، پایایی آن ۰/۹۴ برآورد گردید. در این مرحله سؤالات دارای همبستگی درونی کمتر از ۰/۳۵ حذف یا اصلاح شد. پرسشنامه مورد نظر به صورت چاپی و الکترونیکی تهیه شد. از پرسشنامه چاپی برای جمع‌آوری نظرات دانشجویان سال سوم و چهارم رشته روانشناسی دانشگاه اصفهان استفاده شد و لینک نسخه الکترونیکی آن، پس از تشریح اهداف پژوهش

و جلب مشارکت و همکاری، از طریق شبکه‌های اجتماعی و ایمیل برای دانش‌آموختگان سال‌های ۹۶-۱۳۹۳ ارسال گردید. برای تحلیل داده‌های کیفی از روش تحلیل محتوای مصاحبه استفاده شد. مراحل فرایند تحلیل محتوای مصاحبه بر اساس نظر Krippendorff [۲۴] شامل جمع‌آوری اطلاعات، تقلیل داده‌ها، استنباط و تحلیل است. بدین ترتیب پس از ضبط و پیاده‌سازی مصاحبه‌ها، کار کدگذاری و دسته‌بندی آغاز شد. برای تک تک مصاحبه‌ها، طبقه‌بندی کدها و بازنگری در هر طبقه تا زمان قانع شدن از آنها ادامه یافت. سپس برای تمام گویه‌های موجود در هر طبقه یک نام در نظر گرفته شد. تا اتمام تحلیل کل مصاحبه‌ها به بازنگری و مقایسه کدها و طبقات تعیین شده در مصاحبه‌های قبل توجه شد. برای تجزیه و تحلیل ویژگی‌های جمعیت‌شناختی گروه‌های مورد مطالعه از آمار توصیفی و به منظور پاسخگویی به پرسش‌های تحقیق، از روش‌های آماری استنباطی(آزمون t تک نمونه‌ای، فریدمن و تحلیل واریانس چند عاملی) استفاده شده است.

یافته‌ها

مصاحبه و پرسشنامه دو ابزار پاسخ به سؤال‌های تحقیق است. در بخش نخست یافته‌های به‌دست‌آمده از مصاحبه و در بخش بعدی یافته‌های پرسشنامه ارائه می‌گردد. دیدگاه مصاحبه‌شوندگان درباره موانع و چالش‌های اجرای کارورزی در رشته روانشناسی را می‌توان بر اساس سه مقوله مهم؛ برنامه‌درسی دانشگاه، استاد و محل کارورزی دسته بندی کرد. در ادامه توضیح داده می‌شود. با بررسی دیدگاه‌های مصاحبه‌شوندگان مشخص شد که بخش عمده ای از موانع و چالش‌های مؤثر در اجرای کارورزی در دانشگاه است. برنامه درسی، استاد، ساختار و جایگاه کارورزی در دانشگاه مواردی بودند که به عنوان موانع و چالش کارورزی مطرح شدند. به عنوان مثال مصاحبه شونده شماره ۱۱ به برنامه درسی دانشگاه اشاره و بیان نمود.

"اگر ما می‌خواهیم کارورزی جان بگیرد باید یک بازنگری جدی در نحوه ارائه دروس داشته باشیم. دانشجو یک پدیده خام است. مجموعه‌ای از اطلاعات هدایت نشده و بی‌هدف، دارد. ما ۱۴۰ واحد در دوره کارشناسی ارائه می‌دهیم. ۱۴۰ واحد برنامه آموزشی من به آن معجون آموزشی می‌گویم. معجون یعنی چی؟ معجون این هست که آبمیوه فروش‌ها مانده‌های میوه را می‌ریزند در آن ظرف هم می‌زنند، می‌گویند معجون. اگر طالبی زیاد باشد رنگ معجون سبزه. ما به جای اینکه دانشجو را به اندازه وسعت یک استخر ولی عمیق تربیت کنیم به اندازه یک دریا ولی با عمق ۲ سانتی‌متر تربیت می‌کنیم و همه دروس را به او ارائه می‌دهیم. این فردا می‌خواهد کارورزی یاد بگیرد. کارورزی در کدام گرایش؟ در کدام درس؟"

از دیدگاه مصاحبه شونده شماره ۱۰ بزرگترین مشکل در اجرای کارورزی فقدان تئوری و مباحث نظری درباره کارورزی است. دومین مشکل، قوانین و مقررات اجرای درس کارورزی است که به هیچ عنوان متناسب با آن نیست. چون این درس را مثل درس‌های دیگر دیدند، مثل واحد عملی درس روش تحقیق. در صورتی که این واحد عملی خیلی متفاوت است. در دانشگاه واحد عملی کارورزی خیلی کمتر از واحد عملی سایر دروس است. مصاحبه شونده شماره ۱۲ نیز بر این نظر تأکید کرد و بیان داشت "به نظر من مهمترین مانع سازمانی است. یعنی در واقع درس کاورزی کم اهمیت تلقی شده. چرا کم اهمیت تلقی شده؟ استاد ۶ ساعت باید کارورزی را نظارت کند. در حالی‌که به اندازه ی ۱/۳۳ واحد حق التدریس دریافت می‌کند. خیلی بد است. درس کارورزی، درس میدانی است یعنی هر ۴ ساعت معادل ۱/۳۳ واحد است. مانع دوم امکانات کارورزی متاسفانه وجود ندارد. یعنی دانشگاه چیزی ندارد و نمی‌آید از امکاناتی هم که در جامعه وجود دارد استفاده کند". استادان یکی دیگر از موانع مرتبط با کارورزی در محیط دانشگاه هستند. با توجه به اینکه کارورزی نیاز به تخصص، انگیزه و اختصاص وقت از طرف استاد دارد، دانشگاه باید جایگاه مشخصی برای کارورزی در چارچوب کاری استادان مشخص کند. از مجموع دیدگاه‌های مصاحبه‌شوندگان در دانشگاه اصفهان ۱۹ نفر به موانع و چالش‌های پیرامون استادان اشاره داشتند. به عنوان مثال مصاحبه شونده شماره ۱۳ بیان نمود.

"یکی از مشکلات همین بود که دانشگاه ارزشی برای زحمت استاد درس قائل نبود. بعضی از استادان به علت اینکه انگیزه مالی خوبی نبود، وقت نمی‌گذاشتند و دوره کارورزی را خیلی جدی نمی‌گرفتند. ممکن بود ارزیابی و نظارت و رصد دانشجو در محل کارورزی را درست انجام ندهند. یکی از موانع که کماکان وجود دارد دغدغه‌های متعدد استادان دانشگاه است که مانع انجام وظایفشان می‌شود. وقتی به یک عضو هیئت علمی کارهای زیادی محول شود ممکن است بعضی از این کارها هم واقعا با کیفیت خوبی انجام نشود"

تخصص استاد عامل دیگری است که در اجرای کارورزی تأثیر می‌گذارد. مصاحبه شونده شماره ۲۶ در این رابطه بیان داشت "اولین مانع نبود یا کمبود استادان دغدغه‌مند نسبت به علم است تا درآمد". یعنی بیشتر اهل درآمدند تا علم. همچنین مصاحبه‌شونده شماره ۲۷ معتقد است

"استاد خوب نیست، استاد متخصص در حوزه کارورزی در دانشگاه نیست".

بخشی از عوامل مؤثر در اجرای موفق کارورزی به محل کارورزی مرتبط است. ۲۷ نفر (۲۹/۶ درصد) از مصاحبه‌شوندگان به موانع و چالش‌های موجود در محل اشاره داشتند. ۹ نفر از مصاحبه‌شوندگان به ناهماهنگی بین دانشگاه و صنعت به عنوان چالش مهم در اجرای کارورزی اشاره کردند. برای نمونه مصاحبه‌شونده شماره ۷ اظهار نمود. "بین دانشگاه و صنعت ارتباط برقرار بشود. ارتباط صنعت و دانشگاه، گاهی اوقات شاید تشریفاتی باقی ماند. یعنی صنعت نمی‌آید به دانشگاه بگه ما چی می‌خواهیم تا بر اساس آن دانشگاه‌ها، وزارت علوم نیرو آماده بکند. ما الان نیرو آماده می‌کنیم در حالی‌که در صنعت جایی ندارند. چارت سازمانی سازمان‌ها رشته روان‌شناسی صنعتی و سازمانی اکثراً ندارند. این در حالی است که در خارج کشور یک روزی صنعت می‌آید در دانشگاه تحت عنوان روز آزاد (open) این یک روزی است که صنایع می‌توانند بیایند در دانشگاه ها غرفه‌هایی بگذارند. این غرفه‌ها فرض کنید این غرفه مال فولاد مبارکه است یک نفر آنجا ایستاده و اطلاع رسانی می‌کند. بروشور داره حتی فرم‌های استخدامی داره. معمولاً فارغ‌التحصیلان یا کسانی که در شرف فارغ التحصیلی هستند می‌ایند اینجا را می‌بینند. حتی می‌توانند فرم بگیرند، شماره تلفن بگیرند، قرار برای مصاحبه استخدامی آنها بگذارند و به هر حال اطلاع رسانی انجام بشود. دانشجو در محیط دانشگاه با محیط کاری آشنا می‌شود، کجا کار هست کجا کار نیست"

به دلیل ناهماهنگی‌های بین دانشگاه و محل کارورزی، دانشجویان در مراجعه به این محل‌ها برخورد و بازخوردهای مناسبی دریافت نمی‌کنند و با آنها همکاری نمی‌شود. در این رابطه مصاحبه شونده شماره ۲۲ بیان نمود "خیلی جاها همکاری نمی‌کنند، پرونده نمی‌دهند، بحث سری بودن پرونده‌ها را مطرح می‌کنند. خود بهزیستی کیس[مورد] نمی‌دهد. در قسمت آسیب‌ها یا بحث دختران فراری به خاطر امکان شناخت کیس‌ها اصلا همکاری نمی‌کنند و به دانشجو اعتماد ندارند. نتیجه این برخوردها سبب بی‌انگیزه شدن دانشجو در اجرای کارورزی است". شش نفر از مصاحبه‌شوندگان نگاه به کارورز در سازمان‌ها را یکی از موانع اجرای کارورزی مطرح کردند. به عنوان مثال مصاحبه‌شونده شماره ۲ معتقد است در کارورزی‌ها خیلی از دانشجویان بهره‌کشی می‌شد، مثلا باید بیایند یک کارهای پیش پا افتاده‌ای انجام دهند و هیچ فوت و فنی به اینها آموزش داده نمی‌شد. در نتیجه دانشجو افسرده می‌شد. این در حالی است که مصاحبه‌شونده شماره ۲۵ بیان نمود "خیلی جاها دانشجو را به چشم یک دانشجو نگاه نکنیم. وقتی بزرگ به او نگاه کنیم واقعا بزرگ هم می‌شود از نظر شخصیتی. به عنوان یک همکار نگاه کنند که می‌تواند از عهده کار بر بیاید و به او مسؤولیت بدهند". اطمینان به محل کارورزی و امنیت دانشجویان در طول کارورزی یکی از مسائلی است که در اجرای کارورزی باید به آن توجه شود. مصاحبه‌شونده شماره ۲ در این رابطه بیان نمود "عملیاتی بودن مکان کارورزی را باید توجه کنیم، مثل همان دانشگاه جایی باشد که مطمئن باشد. اعتماد و اطمینان به مکان کار، امن بودن محیط کار، در تمام این زمینه‌ها باید لحاظ شود". شاخصه‌ها و فراوانی هر یک از مقوله‌های ذکر شده در جدول ۱ آورده شده است.

جدول ۱. موانع و چالش‌های اجرای برنامه درسی کارورزی

کد گذاری اولیه	مقوله محوری	فراوانی نظرات				جمع نظرات	درصد
		شاغلین	متخصصان	استادان	دانشجویان		
جدی نگرفتن درس کارورزی	برنامه‌درسی دانشگاه	۱	۶	۱	۲	۱۰	۱۱
ناهماهنگی بین دانشگاه و جامعه		۳		۵	۱	۹	۹/۷
کمبود امکانات در دانشگاه		۴	۱	۳		۸	۹
حجم زیاد اطلاعات در دوره		۲		۵		۷	۸
تعداد زیاد دانشجو در یک گروه		۲		۳	۱	۶	۶/۵
عدم حمایت مالی از دانشجو		۱	۱		۱	۳	۳/۳
کمبود مباحث تئوری درباره کارورزی		۲	۱			۳	۳/۳
جمع مقوله		۱۵	۹	۱۷	۵	۴۶	۵۰/۸
آشنایی کم استاد با محیط	استاد	۳	۱	۱		۵	۴/۵
عدم نظارت استاد در محل			۳	۱		۴	۴/۳
دغدغه زیاد استادان			۱	۳		۴	۴/۳
ضعف در آموزش دانشگاهی			۱	۲		۳	۳/۳
بی انگیزه بودن استاد		۱	۱		۱	۳	۳/۳
جمع مقوله		۱۸	۱۵	۲۴	۵	۱۹	۱۹/۷
همکاری کم مراکز	محل کارورزی	۳	۱	۳	۲	۹	۱۰
نبودن مرکز مشاوره دانشگاهی		۱	۱	۳	۱	۶	۶/۵
نگاه ضعیف به کارورز در سازمانها		۲		۳	۱	۶	۶/۵
دانش و آمادگی کم سرپرست کارورزی			۱	۲		۳	۳/۳
رعایت مسائل اخلاقی و قانونی		۳	۱			۳	۳/۳
جمع مقوله		۷	۳	۸	۳	۲۷	۲۹/۶
جمع کل		۲۹	۲۰	۳۵	۱۰	۹۲	۱۰۰

در بخش کمی، دیدگاه دانشجویان و دانش‌آموختگان کارشناسی رشته روانشناسی، درباره موانع و چالش‌های اجرای موفق درس کارورزی مورد بررسی قرار گرفته است و نتایج آن در ادامه ارائه می‌شود.

جدول ۲. توزیع فراوانی و درصد پاسخ شرکت‌کنندگان در پژوهش درباره موانع و چالش‌های کارورزی

حیطه	سؤال	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
دانشگاه	۱. ضعف همکاری بین دانشگاه و مراکز غیر دانشگاهی	۴/۶۶	۰/۶۹	۴/۳۵	/۶۹
	۲. فقدان مراکز مخصوص مرتبط با رشته در دانشگاه	۴/۴۹	۰/۹۲		
	۳. حجم زیاد دروس نظری	۴/۱۲	۱/۰۸		
	٤. نداشتن طرح درس مشخص و مدون درس کارورزی	۴/۳۳	۰/۹۳		
	٥. کم توجهی مسؤولان نسبت به جایگاه دروس عملی	۴/۵۹	۰/۸۹		
	٦. کمبود منابع علمی درباره چگونگی انجام کارورزی	۳/۸۹	۱/۲۵		
استاد	۷. کم توجهی به استاد درس کارورزی	۳/۸۰	۱/۲۱	۳/۸۰	۱/۰۱
	۸. تخصیص ساعت کم حق التدریس برای استاد درس	۳/۵۰	۱/۲۸		
	۹. عدم ارائه کارورزی به استاد دارای تخصص در زمینه	۴/۰۲	۱/۱۴		
	۱۰. کنترل و نظارت مستقیم کم استاد درس بر دانشجویان	۳/۹۰	۱/۳۲		
محل کارورزی	۱۱. ظرفیت کم برخی از مؤسسات در پذیرش دانشجویان	۴/۲۱	۱/۲۳	۳/۷۵	۱/۰۲
	۱۲. ارتباط ضعیف اهداف و مقاصد کارورزی با تکالیف	۳/۹۷	۱/۱۸		
	۱۳. نگرش منفی سرپرست درس نسبت به کارورزی	۳/۵۶	۱/۳۶		
	۱٤. امتناع سرپرست درس از ارائه ظرافت‌های شغل	۳/۸۸	۱/۲۹		
	۱٥. مشغله کاری زیاد سرپرست کارورزی	۳/۶۵	۱/۳۵		
	۱٦. عدم رعایت مسائل اخلاقی و امنیتی محل کارورزی	۳/۱۹	۱/۳۲		
	کل			۳/۹۸	۰/۷۹

بر اساس جدول ۲ بالاترین میانگین در خصوص موانع اجرای برنامه درسی کارورزی رشته روانشناسی، مربوط به دو گویه "ضعف همکاری بین دانشگاه و مراکز غیر دانشگاهی" و "کم توجهی مسؤولان دانشگاهی نسبت به جایگاه دروس عملی در حیطه دانشگاه" با میانگین۴/۶۶ ؛ ۴/۵۹ و پایین‌ترین میانگین مربوط به "عدم رعایت مسائل اخلاقی و امنیتی محل کارورزی" در حیطه محل کارورزی با میانگین ۳/۱۹ بوده است. در بررسی تفاوت معنی‌داری نظرات پاسخ‌دهندگان درباره موانع و چالش‌های اجرای کارورزی با معیار فرضی ۳/۵، از آزمون t تک نمونه‌ای استفاده شده است. نتایج نشان می‌دهد که میانگین نظرات شرکت‌کنندگان رشته روانشناسی در زمینه موانع کارورزی ۳/۹۸ است. از آنجایی که مقدار احتمال ۰/۰۰ از سطح معنی‌داری ۰/۰۵ کوچکتر است، بنابراین شرکت‌کنندگان در رشته روانشناسی بیشتر از سطح معیار فرضی به موانع اجرا در برنامه درسی کارورزی توجه داشته‌اند(جدول ۳).

جدول ۳. نتایج آزمون t تک نمونه‌ای درباره مؤلفه موانع

	میانگین	انحراف معیار	انحراف از میانگین	آماره آزمون (t)	درجه آزادی	مقدار احتمال (p)
موانع	۳/۹۸	۰/۷۹	۳/۹۸	۵۹/۹۵	۱۴۰	۰/۰۰

برای بررسی یکسان بودن الویت گویه‌های مؤلفه موانع بر اساس نظرات پاسخ‌دهندگان، از آزمون فریدمن استفاده شد(جدول ۴) و نتایج آن حاکی از متفاوت بودن الویت گویه‌ها بر اساس نظرات پاسخ‌دهندگان در رشته روانشناسی است($p < ۰/۰۵$).

جدول ۴. الویت‌بندی گویه‌های موانع و چالش‌های کارورزی

الویت	گویه ها	میانگین رتبه
۱	کم توجهی مسؤولان دانشگاهی نسبت به جایگاه دروس عملی	۱۱/۲۰
۲	ضعف همکاری بین دانشگاه و مراکز غیر دانشگاهی برای انجام کارورزی	۱۱/۰۴
۳	فقدان مراکز مخصوص کارورزی مرتبط با رشته روانشناسی در دانشگاه	۱۰/۵۹

۴	نداشتن طرح درس مشخص و مدون درس کارورزی	۹/۹۹
۵	ظرفیت کم برخی از مراکز و مؤسسات در پذیرش دانشجویان مانند کلنیک و مراکز مشاوره	۹/۶۲
۶	حجم زیاد دروس نظری	۸/۸۸
۷	عدم ارائه کارورزی به استادان دارای تخصص در زمینه خاص	۸/۵۸
۸	ارتباط ضعیف اهداف و مقاصد کارورزی با تکالیف درس در محل کارورزی	۸/۳۷
۹	کنترل و نظارت مستقیم کم استاد درس بر دانشجویان در محل کارورزی	۸/۲۲
۱۰	امتناع سرپرست درس از ارائه ظرافت‌های مربوط به شغل	۸/۲۰
۱۱	کمبود منابع علمی درباره چگونگی انجام کارورزی	۸/۰۳
۱۲	مشغله کاری زیاد سرپرست کارورزی	۷/۶۳
۱۳	کم توجهی به استاد درس کارورزی	۷/۲۶
۱۴	نگرش منفی سرپرست درس در محل کارورزی نسبت به کارورزی	۶/۸۸
۱۵	تخصیص ساعت کم حق التدریس برای استاد درس کارورزی	۶/۳۲
۱۶	عدم رعایت مسائل اخلاقی و امنیتی محل کارورزی	۵/۲۱

X^2=۳۸۵/۰۷, $p = 0/00$

بر اساس جدول ۴، گویه "کم توجهی مسؤولان دانشگاهی نسبت به جایگاه دروس عملی" با میانگین رتبه ۱۱/۲۰ اولویت اول و گویه "ضعف همکاری بین دانشگاه و مراکز غیر دانشگاهی برای انجام کارورزی" با میانگین رتبه ۱۱/۰۴ اولویت دوم مورد توجه پاسخ‌دهندگان در رشته روانشناسی می‌باشند. همانطور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود این گویه‌ها در حیطه دانشگاه قرار دارند، از این رو بر اساس نتایج آزمون فریدمن هم اثرگذارترین عامل در اجرای کارورزی رشته روانشناسی مربوط به دانشگاه

بحث

در مطالعه حاضر، نتایج بخش کیفی پژوهش درباره موانع و چالش‌های اجرای کارورزی نشان داد که به ترتیب برنامه‌درسی دانشگاه، استاد و محل کارورزی مشکلاتی در اجرای با کیفیت کارورزی ایجاد کرده است. از دیدگاه شرکت‌کنندگان در بخش کیفی و کمی پژوهش، جدی نگرفتن درس کارورزی و کم‌توجهی مسؤولان دانشگاه نسبت به جایگاه دروس عملی، مهمترین مانع در برگزاری کارورزی می‌باشد. از دلایل کم توجهی مسئولان، برنامه ریزان آموزشی و حتی استادان در گروه علوم انسانی به کارورزی می‌توان به نگرش منفی نسبت به دروس عملی و توجه بیش از حد به دروس نظری، بی‌اطلاعی از حساسیت و جایگاه کسب تجربه و مهارت در زمینه‌های نظری و کمبود امکانات مالی برای اجرای این دوره‌ها اشاره نمود. با توجه به اینکه کارورزی در بیرون از محیط کلاسیک دانشگاه صورت می‌گیرد، عامل مهم دیگر در اجرای کارورزی، همکاری بین دانشگاه و محل‌های برگزاری کارورزی می‌باشد. نتایج تحقیق در بخش کمی و کیفی نشان داد که همکاری ضعیف بین دانشگاه و جامعه مانع تحقق اهداف کارورزی است.

می‌باشد. همچنین از نظر پاسخ‌دهندگان گویه "عدم رعایت مسائل اخلاقی و امنیتی محل کارورزی" با میانگین رتبه ۵/۲۱ در اولویت آخر قرار گرفته است. نتایج آزمون تحلیل واریانس چند عاملی بررسی تاثیر عوامل جمعیت شناختی(جنسیت، وضعیت تحصیلی، تجربه کارورزی، تعداد ساعت کارورزی، وضعیت استخدام و نوع شغل) بر نمرات ارزشیابی کارورزی در رشته روانشناسی نشان داد که عوامل جمعیت‌شناختی مطرح شده تأثیر معنی‌داری بر نمرات موانع اجرای کارورزی ندارند($p >$ ۰/۰۵).

نتایج این بخش با یافته‌های تحقیق Chen & Shen [۱۱] و مظلومی و مرادی [۱۸] همخوان می‌باشد. همچنین نتایج بخش کمی و کیفی پژوهش نشان داد بخشی از چالش‌های کارورزی به استادان دانشگاه مربوط می‌شود. کارورزی زمانی به یادگیری تجربی و عملی منجر می‌شود که استاد با انگیزه، علاقمند، دارای تخصص و آشنا به مکان‌های مختلف برای ارائه کارورزی وجود داشته باشد. ارائه درس کارورزی به استادان دارای تخصص کم یکی از مواردی است که در اجرای کارورزی مفید و اثربخش برای دانشجویان نتایج منفی به همراه دارد. یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج تحقیق .Magara et al (۲۰۱۱) و .Bilek et al (۲۰۱۳) مطابقت داشت [۱۶،۲۱]. در بخش کمی از بین گویه‌های مربوط به محل کارورزی، ارتباط ضعیف بین اهداف کارورزی با تکالیف درس در محل کارورزی بیشترین میانگین را به خود اختصاص داد. نتایج تحقیق با یافته‌های تحقیق Cook .et al (۲۰۱۲) همخوان می‌باشد[۱۴]. به نظر می‌رسد یکی از دلایل احتمالی این مشکل شکست استادان درس کارورزی در بحث و توجیه مسؤولان محل کارورزی درباره اهداف دانشگاهی کارورزی است [۱۵]. شکاف بین دنیای

نظر و عمل نیز می‌تواند زمینه‌ساز ارتباط ضعیف بین اهداف درس با تکالیف و فعالیت‌های یادگیری مناسب باشد. شکافی که با برقراری تماس و آشنایی استادان و سرپرستان درس کارورزی قابل حل خواهد بود. بخشی از این ارتباط ضعیف ناشی از نگرش منفی سرپرستان و مسؤولان محل کارورزی نسبت به این درس و کارورزان است. نگاه برخی از افراد به کارورزی به عنوان درسی کم اهمیت، باعث شده است که به اهداف و سرفصل‌های کارورزی کمتر توجه شود. بررسی و شناسایی برخی از موانع موجود در اجرای کارورزی در رشته روانشناسی، از نتایج قابل تأمل و مهم این پژوهش است. از جمله مشکلات مهم پژوهش حاضر، محدود بودن جامعه آماری به دانشجویان و دانش‌آموختگان رشته روانشناسی دانشگاه اصفهان است، لذا در تعمیم نتایج پژوهش حاضر به سایر رشته‌ها و دانشگاه‌ها باید احتیاط کرد. از این‌رو برای دستیابی به نتایج مطمئن‌تر در رابطه با موانع اجرای کارورزی، احتیاج به تحقیقاتی در رشته‌های مختلف و با دانشگاه‌های دیگر است. مشکل دیگر در انجام تحقیق حاضر، دستیابی به منابع علمی معتبر در رابطه با موانع کارورزی در رشته روانشناسی است. لذا محقق از نتایج تحقیقات رشته‌های مرتبط با روانشناسی نیز در این تحقیق استفاده نموده است. در راستای این تحقیق به‌کارگیری این پیشنهادات می‌تواند مفید واقع شود. برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای افزایش دانش علمی مسؤولان دانشگاهی و کارفرمایان نسبت به اهداف و ساختار درس کارورزی، تغییر نگرش مسؤولان دانشگاه نسبت به اهمیت و ضرورت توجه به دروس عملی و مهارتی و برگزاری جلسات توجیهی کارورزی متشکل از استاد، سرپرست و دانشجویان.

نتیجه‌گیری

یافته‌های تحقیق حاضر نشان می‌دهد که از دیدگاه دانشجویان و دانش‌آموختگان کارشناسی رشته روانشناسی و مصاحبه‌شوندگان، بیشترین موانع و چالش‌های تأثیرگذار بر اجرای با کیفیت کارورزی در برنامه‌درسی دانشگاه‌ها وجود دارد. مهمترین مانع از دیدگاه شرکت‌کنندگان در بخش کمی و کیفی تحقیق، جدی نگرفتن درس کارورزی و بی‌توجهی مسؤولان دانشگاهی نسبت به جایگاه دروس عملی و تجربی بود.

ملاحظات اخلاقی

این پژوهش با ملاحظات اخلاقی و قوانین حاکم مطابقت داشته است. مصاحبه‌ها و پرسشنامه‌ها بدون ذکر نام و نام خانوادگی و شرکت در این پژوهش کاملاً اختیاری بوده است. مطالعه توسط کمیته اخلاق دانشگاه اصفهان با کد اخلاق IR.UI.REC.1396.NN3 مورد تأیید قرار گرفت.

تضاد منافع

بدینوسیله نویسندگان تصریح می‌نمایند که هیچ گونه تعارض منافعی در خصوص پژوهش حاضر وجود ندارد.

سپاسگزاری

پژوهشگران بر خود لازم می‌دانند که از همه مشارکت‌کنندگان در این پژوهش صمیمانه تشکر و قدردانی نمایند.

منابع

1. Farmaki A. Tourism and hospitality internships: A prologue to career intentions? Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education. 2018 Nov 30; 23:50-8.
2. Walsh A. An exploration of Biggs' constructive alignment in the context of work-based learning. Assessment & Evaluation in Higher Education. 2007; 32(1), 79-87.
3. Vaisman JC. Development of a measure of the perceived learning process in graduate student internship. (Doctoral dissertation, New York University). 2012
4. Callanan G, Benzing C. Assessing the role of internships in the career-oriented employment of graduating college students. Education+ Training. 2004 Feb 1; 46(2):82-9.
5. Thune T, Støren LA. Study and labor market effects of graduate students' interaction with work organizations during education: A cohort study. Education+ Training. 2015 Sep 14; 57(7):702-22.
6. You D. The impact of internship on moral sensitivity, reasoning and the interrelationships among moral sensitivity, reasoning and distress. American International Journal of contemporary Research. 2014; 4(1):136-9.
7. Jackel D. Evaluating the effectiveness of an internship program. Unpublished Master's Thesis. Western Kentucky University. 2011. https://digitalcommons.wku.edu/theses/1117 .
8. Chen CT, Hu JL, Wang CC, Chen CF. A study of the effects of internship experiences on the behavioral intentions of college students majoring in leisure management in Taiwan. Journal of Hospitality Leisure Sport & Tourism Education. 2011 Oct 1; 10(2):61-73.
9. Alpert F, Heaney JG, Kuhn KA. Internships in marketing: Goals, structures and assessment–Student, company and academic perspectives. Australasian Marketing Journal (AMJ). 2009 May 1; 17(1):36-45.

10. Cho JT, Park H. A Preliminary Analysis of the Factors Affecting Satisfaction with the Police Practicum Credit Program in South Korea. Journal of Criminal Justice Education. 2018 Jan 2; 29(1):137-56.
11. Chen TL, Shen CC. Today's intern, tomorrow's practitioner? The influence of internship programmes on students' career development in the Hospitality Industry. Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education. 2012 Apr 1; 11(1):29-40.
12. Bay D, McKeage K. Emotional intelligence in undergraduate accounting students: Preliminary assessment. Accounting Education: an international journal. 2006 Dec 1; 15(4):439-54.20.
13. Parvizrad P, Rezaei S. [Clerkship of Public Health from the Students and the Faculty Perspective: A Qualitative Research]. JMED. 2014; 7(13):17-28. (Persian)
14. Cook DA, Levinson AJ, Garside S. Method and reporting quality in health professions education research: a systematic review. Med Educ. 2011; 45(3):227-38.
15. Williams TJ. The faculty advisor's role in intern supervision. Teaching Political Science. 1976 Oct 1; 4(1):101-10.
16. Bilek DM, Camper D, Dennis DR, Garth BG, Gasaway LN, Haddon DP, Hertz VD. Twenty Years After the MacCrate Report: A Review of the Current State of the Legal Education Continuum and the Challenges Facing the Academy, Bar, and Judiciary. 2013
17. Yiu M, Law R. A review of hospitality internship: Different perspectives of students, employers, and educators. Journal of Teaching in Travel & Tourism. 2012 Oct 1; 12(4):377-402.
18. Mazloomy S, Moradi L. [Evaluation of Externship curriculum for public health Course in Yazd University of Medical Sciences using CIPP model]. Education Strategy Medical Sciences; 2018, 11(3): 28-36. (Persian)
19. Hejazi A. [Examination of barriers to successful implementation of the new internship program at Farhangiān University]. Journal of educational innovations. 2018, 17(3), 47-70. (Persian)
20. Ahanchian M, Sharafi S, Vafaee M, Hajiabadi. [Evaluate the Effectiveness of Internship Program in Nursing Student Using Kirkpatrick's Mode]. JRME. 2017; 9(1):9-17. (Persian)
21. Magara E, Bukirwa J, Kayiki R. Knowledge transfer through internship: The EASLIS experience in strengthening the governance decentralization programed in Uganda. African Journal of Library, Archives & Information Science. 2011 Apr 1; 21(1):29.
22. Ghanbari M. Nikkhah M, Nikbakht B. [The Pathology of Farhangian University Internship: a Mixed Study]. Journal of Theory & Practice in Curriculum. 2018, 10 (5); 2018, 33-64. (Persian)
23. Gall MD, Borg WR & Gall JP. Educational Research: An Introduction. 8th Edition. Boston: Allyn & Bacon; 2006.
24. Krippendorff Kh. Content analysis: An introduction to its methodology. London: Sage; 2003.